

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

G.Sh. Rixsiyeva

2020 yil "29" 08

"KELISHILDI"

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi

2020 yil "29" 08

Ro'yxatga olindi: №BD- 5120100

2020 yil "29" 08

**ASOSIY SHARQ TILI
(YAPON TILI)**

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100000	-Gumanitar soha
	200000	-Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq
	600000	-Xizmatlar sohasi
Ta'lim sohasi:	120000	-Gumanitar fanlar
	230000	-Iqtisod
	210000	-Sotsiologiya va psixologiya
	220000	-Jurnalistika va axborot
	610000	-Xizmatlar ko'rsatish sohasi
Ta'lim yo'nalishlari:	5120100	-Filologiya va tillarni o'qitish (sharq tillari);
	5120100	-Filologiya va tillarni o'qitish (sharq mumtoz tillari);
	5120200	-Tarjima nazariyasi va amaliyoti (sharq tillari);
	5120700	-Matnshunoslik va adabiy manbashunoslik;
	5120300	-Tarix (Sharq mamlakatlari va mintaqalari bo'yicha);
	5120500	-Falsafa (sharq falsafasi va madaniyati);
	5210300	-Siyosatshunoslik;
	5220100	-Jurnalistika: xalqaro jurnalistika (sharq tillari);
	5231000	-Xorijiy mamlakatlar iqtisodiyoti va mamlakatshunoslik (mamlakatlar va mintaqalar bo'yicha);
	5610300	-Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha sharq tillari bilan);
	5611500	-Gid hamrohlik va tarjimonlik faoliyati (sharq tillari)

Toshkent-2020

	13. 松岡弘級を教える人のための日本語文法ハンドブック、スリーエーネットワーク, 2003. (дарслик) 14. 友松悦子、宮本淳、和栗雅子、「どんなとき、どう使う日本語表現文型200」“アルク”2000年 Axborot manbalari 17. www.ziyonet.uz 18. www.geocities.co.jp 19. www.dic.academic.ru/dic.nsf/ruwikii 20. www.orient.pu.ru 21. www.narutoclan.ru 22. www.komi.com/Japanese 23. www.rusarticles.com
7.	Fan dasturi Oliy va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha O'quv - uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 202 <u>0</u> yil "<u>29 08</u>" dagi <u>4</u> -sonli bayonnomasi bilan maqullangan. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 202 <u>0</u> yil "<u>29 08</u>" dagi <u>45</u> sonli buyrug'i bilan ma'qullangan fan dasturlarini tayanch oliy ta'lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.
8.	Fan/modul uchun ma'sullar: Raximova D.R. – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, “Yaponshunoslik” kafedrası o'qituvchisi Saxipova D.M. - Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, “Yaponshunoslik” kafedrası o'qituvchisi
9.	Taqrizchilar: Xalmurzayeva N.T. - Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti dotsenti, “Yaponshunoslik” kafedrası mudiri, PhD Ibragimova M.M. – O 'zbekiston davlat jahon tillari universiteti dotsenti, “Yapon tili va amaliyoti” kafedrası katta o'qituvchisi

	11. Шеров С. Япон тили грамматикаси. Фан ва технология. Т., 2009. (дарслик)
	12. Холмирзаева Н. Япон тили 初級用 Зар калам, 2005. (ўқув қўлланма)
	13. 松岡弘毅を教える人のための日本語文法ハンドブック、スリーエーネットワーク, 2003. (дарслик)
	14. 友松悦子、宮本淳、和栗雅子、「どんなとき、どう使う日本語表現文型200」「アルク」2000年
Axborot manbalari	
17. www.ziynet.uz	
18. www.geocities.co.jp	
19. www.dic.academic.ru/dic.nsf/ruwikii	
20. www.orient.pu.ru	
21. www.narutoclan.ru	
22. www.komi.com/Japanese	
23. www.rusarticles.com	
7.	Fan dasturi Oliy va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha O'quv - uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 202__ yil "___" ___dagi ___-sonli bayonnomasi bilan maqullangan. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 202__ yil "___" ___dagi ___-sonli buyrug'i bilan ma'qullangan fan dasturlarini tayanch oliy ta'lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.
8.	Fan/modul uchun ma'sullar: Raximova D.R. – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, "Yaponshunoslik" kafedrası o'qituvchisi Saxipova D.M. - Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, "Yaponshunoslik" kafedrası o'qituvchisi
9.	Taqrizchilar: Xalmurzayeva N.T. - Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti dotsenti, "Yaponshunoslik" kafedrası mudiri, PhD Ibragimova M.M. – O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti dotsenti, "Yapon tili va amaliyoti" kafedrası katta o'qituvchisi

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar	
UST1210	2020-2021	1-8	8-10-10-10-10-10-8	
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari	
Majburiy	O'zbek/rus		8-10-10-10-10-10-8	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Asosiy sharq tili (Vyetnam tili)	1100	1180	2280
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – Talabalarga yapon tilini o'rgatish, ularda yozma va og'zaki nutq malakalarini shakllantirish. Fanning vazifasi – Talabalarni amaliy bilim va ko'nikmalar, til o'rganish jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyo qarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi. "Asosiy sharq tili" (Yapon tili) fanining qisqacha mazmuni: a) Fanning asosiy predmeti – yapon tilining adabiy shakli hisoblanadi. Yuqori kurslarda so'zlashuv tiliga xos fonetik va grammatik tarkibotlar ham o'rgatilishi ko'zda tutiladi. b) Fanning nazariy qismi mavzulari: • yapon tilini o'rganishga kirish • fonetika • transkripsiya • yozuv tizimi • grammatika (morfologiya va sintaksis) • leksika, terminologiya va frazeologiya; • stilistika. c) Fanning amaliy qismi mavzulari: • O'qish (dars jarayoni), uy, oila, ish kuni, shahar (O'zbekiston va Yaponiyadagi shaharlar), dam olish, ob-havo, tarjimai hol, mehmon kutish, telefonda suhbatlashish; • Yaponiya va uning diqqatga sazovor joylari; • Yaponiyaning tabiiy geografiyasi, aholisi, ma'muriy bo'linishi; tabiiy boyliklari va iqtisodiyoti; qisqacha tarixi; O'zbekiston va Yaponiyadagi kundalik tashqi va ichki voqea-hodisalar; • Ustki va oyoq kiyimlar; bozor va xarid; transport; tibbiy xizmat; • Badiiy adabiyot va folklor; Yaponiya adiblarning asarlari, xalq ertaklari va hikoyalari; • Maqollar va matallar; topishmoqlar;			

• Yaponiyaning maishiy turmushi, madaniyati va urf-odatlar; Yaponiyaning asosiy shahar va qishloqlari;

• Sport, teatr, kino, ko'rgazmalar; diqqatga sazovor joylarga tashrif; samolyotda safar qilish;

• O'zbekiston va Yaponiyada amalga oshirilayotgan islohotlar (matbuot, internet va televideniya ma'lumotlari asosida) va boshqalar.

Fanning tarkibi va mazmuni:

Talabalarda nutq ko'nikmalarini shakllantirish ko'rsatkichlari va mazmuniga ko'ra 4 yillik ta'lim jarayonida "Asosiy sharq tili" (Yapon tili) fanini o'qitish uch bosqichda amalga oshiriladi:

Boshlang'ich bosqich – birinchi kurs

O'rta bosqich – ikkinchi kurs

Yuqori bosqich – uchinchi va to'rtinchi kurslar.

Boshlang'ich va o'rta bosqichda yapon tilining asoslari o'rgatiladi; fonetika, yozuv, grammatika, leksika va stilistika asoslari o'zlashtiriladi. Yuqori bosqichda esa yapon tili haqida olingan bilimlar yanada chuqurroq o'rgatiladi, bilimlar takomillashtiriladi. Ona tilidan yapon tiliga va yapon tilidan ona tiliga yozma va og'zaki tarjima ko'nikmalari shakllantiriladi.

Til o'qitishning boshlang'ich bosqichi:

1. Nutq faoliyatining asosiy turlarini egallash bo'yicha talablar:

Til o'qitishning boshlang'ich bosqichi yapon tili haqida dastlabki bilimlar berishdan boshlanib, talabalar o'rganilgan o'quv va kundalik hayotga oid mavzular doirasida nutq faoliyatini shakllantirish asoslarini yaratish uchun zarur bo'lgan fonetika, grafika, grammatika, leksika (1-semestr davomida – 700 so'z; 2-semestr davomida 800 ta so'z; yil davomida 1500 ta so'z o'zlashtiriladi) dan minimal bilimga ega bo'lishadi.

Birinchi kursda yapon tilini mukammal o'rganishning fonetik, grammatik va leksik negizlariga asos solinadi.

Birinchi kurs yakunida talabalar tovush hamda tovush birikmalarining to'g'ri talaffuzi, ohangi, yozuv va transkripsiya tizimi qoidalarini egallab:

- barcha o'tilgan matnlarni, shuningdek, tanish leksik va grammatik qoidalar asosida tuzilgan notanish matnlarni fonetik nuqtai nazardan to'g'ri va ravon o'qish;

- o'tilgan mavzular bo'yicha savollarga javob berish;

- o'tilgan mavzular bo'yicha o'qituvchi hamda o'rtoqlari bilan suhbatlasha olish;

- tanish leksik va grammatik qoidalar asosida tuzilgan ayrim jumlar, katta bo'lmagan hajmdagi o'zaro bog'liq matnlarni ona tilidan yapon tiliga va yapon tilidan ona tiliga yozma va og'zaki tarjima qilishni bilishlari zarur.

Birinchi kurs yakunida talaba tahsilini Yaponiyada davom ettira olishi uchun, eng soddaga grammatik va leksik ma'lumotlarni o'rgangan tilida bilishi va ulardan foydalana olishi kerak.

izlanishga jalb qilish.

• Dars jarayonida multimediali xonalar, lingafon xonalar, video, audio apparatura vositalari, televizordan, xususan tegishli tartibdagi video, audio tasmlar, SD va DVD disklar, ko'rgazmali qurollardan foydalanish tavsiya etiladi.

• Darslik, o'quv qo'llanma, o'quv uslubiy majmua, tarqatma materiallar, lug'atlar, uslubiy qo'llanmalar taqdim etiladi.

• Mazkur fanimizda quyidagi asosiy konseptual yondashuvlardan foydalaniladi:

- Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim;

- Tizimli yondashuv;

- Faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv;

- Dialogik yondashuv;

- Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish;

- Muammoli ta'lim;

• Axborotni taqdim qilishning zamonaviy vositalari va usullarini qo'llash – *yangi kompyuter va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llash.*

• **O'qitishning usullari va texnikasi:** Ma'ruza (kirish, mavzuga oid, vizuallashtirish), muammoli ta'lim, keys-stadiy, pimbord, paradoks va loyihalash usullari, amaliy ishlar.

• **O'qitishni tashkil etish shakllari:** dialog, polilog, muloqot hamkorlik a o'zaro o'rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

• **O'qitish vositalari:** o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, ma'ruza matni) bilan bir qatorda – kompyuter va axborot texnologiyalari.

• **Kommunikatsiya usullari:** tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o'zaro munosabatlar.

• **Teskari aloqa usullari va vositalari:** kuzatish, blis-so'rov, oraliq va joriy va yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o'qitish diagnostikasi

• **Boshqarish usullari va vositalari:** o'quv mashg'uloti bosqichlarini belgilab beruvchi *texnologik* karta ko'rinishidagi o'quv mashg'ulotlarini rejalashtirish, qo'yilgan maqsadga erishishda o'qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg'ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarning nazorati.

• **Monitoring va baholash:** o'quv mashg'ulotida ham butun kurs davomida ham o'qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida test topshiriqlari yoki yozma ish variantlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi.

• **Mazkur fanni o'qitish jarayonida:** kompyuter texnologiyasidan

	darajasini tekshirish va baholash esa ma'ruza darslarini olib boruvchi o'qituvchi tomonidan har darsda amalga oshiriladi. Mustaqil ishini tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatma va tavsiyalar, keys-stadi, vaziyatli masalalar to'plami ishlab chiqiladi. Unda talabalarga asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha amaliy topshiriq, keys-stadilar yechish uslubi va mustaqil ishlash uchun vazifalar belgilanadi. Ishchi o'quv dasturida mustaqil ta'limning aniq mavzulari beriladi.
3.	V Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentsiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • Hayotning asosiy jarayonlari bilan bog'liq bo'lgan ayrim gaplarni va ko'p uchraydigan iboralarni tushunishi (masalan, o'zi va oila a'zolari haqidagi asosiy ma'lumotlar, haridlar, ishga joylashish va h.k); • Tanish va kundalik mavzularda ma'lumot almashinuvi bilan bog'liq bo'lgan vazifalarni bajara olishi; • O'zi, yaqinlari va qarindoshlari, kundalik hayot jarayonlari haqida sodda iboralar bilan gapirib bera olishi; • Xususan, yapon tilida tog'ri so'zlasha olish va A2 darajaga ega bo'lish uchun quyidagi 4 yo'nalishni <i>egallagan bo'lishi lozim</i>: • 1-Yozuv. Hurmat kategoriyasidan tog'ri foydalana olgan holda, oddiy mavzularda grammatik jihatdan gaplari tog'ri tuzilgan incho yoza olish. Shuningdek o'rgangan ierogliflardan ham yetarlicha <i>foydalana olish</i>. • 2-O'qish. 400-500 belgidan iborat bo'lgan qisqa matnlarni 2 daqiqada o'qiy olish, shuningdek matnning mazmunini <i>tushuna olish</i>. • 3-Eshirish. Kundalik hayotdagi suhbatlarnigina tushunish emas, balki o'ziga kerakli ma'lumotni <i>tanlay bila olish</i>. • 4-Nutq. Kundalik hayotdagi suhbatlarnigina gapira olish emas, balki o'ziga kerakli ma'lumotni ham ikkinchi shaxsga <i>yetkaza olish kerak</i>.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo'llanilishi, ma'ruza darslarida zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida prezentatsiya va elektron didaktik texnologiyalaridan foydalanish nazarda tutiladi. • Yuqori ilmiy- pedagogik darajada dars berish, muammoli ma'ruzalar o'qish, darslarni savol-javob tarzida qiziqarli tashkil qilish, ilg'or pedagogik texnologiyalarda va multimedia vositalaridan foydalanish. Tinglovchilarni undaydigan, o'ylantiradigan muammolarni ular oldiga, qo'yish, talabchanlik, tinglovchilar bilan individual ishlash, erkin muloqot yuritishga, ilmiy

	■O'qish: Talaffuzning orfoepik qoidalari, so'z va iboralarning bir tekis, ravon o'qish me'yorlari, sintagma tarkibidagi so'zlarning qo'shib o'qilishiga rioya qilgan holda ovoz chiqarib o'qishni bilishi; - kengaytirilgan sintagmalarni qo'shib talaffuz etish; so'roq gaplar ohangini bilish; gap bo'laklari orasida pauzalar qilish; mumtoz poeziyaning she'riy ohangi haqida tasavvurga ega bo'lishi; - o'qish mahorati va ko'nikmalarini egallashning o'rtacha ko'rsatkichi matnni to'liq va aniq tushunish, tovushlarni to'g'ri talaffuz etish, sintagmalar o'rtasida pauzalarni to'g'ri qo'yish, so'zlarning ritmik joylashganligi qoidasiga rioya qilishdan iborat. O'qish mahorati va ko'nikmalari darajasini aniqlash uchun 0,5-0,7 bet hajmdagi matnlar beriladi. O'qish muddati – 20-25 daqiqa. Bu vaqt mobaynida talaba matnni o'qishi, uning mazmunini gapirib berishga tayyorlanishi yoki matn yuzasidan savollarga javob berishi kerak. O'qish tezligi: 1 daqiqada 60-70-so'z. Bu bosqichda talabaning sodda matnlarni jadal o'qish ko'nikmalari belgilanadi. ●Tinglash: Suhbatdoshining tanish leksik-grammatik material asosida tuzilgan suhbatini tushunish; - yapon tili materiali asosida tuzilgan katta bo'lmagan xabarlarini tushunish; - o'quv va kundalik hayotga oid mavzulardagi monologik, dialogo-monologik va dialogik tarzda tuzilgan tasviriy va hikoya shaklidagi audiomatnlarni (ko'rmasdan) tushunish; - tinglash mahorati va ko'nikmalarini egallashning o'rtacha ko'rsatkichi audiomatnni to'liq va aniq tushunishidan iborat. Tinglash mahorati va ko'nikmalari darajasini aniqlash uchun 0,5 bet hajmdagi audiomatnlar bir yoki ikki marta ko'rmasdan eshitishga beriladi. Talabalarning audiomatnlar mazmunini tushunganligi, matn yuzasidan savol-javob qilish orqali aniqlanadi. ●Gapirish: <i>Monologik nutq</i> O'quv va kundalik hayotga oid mavzulardagi monologik, dialogo-monologik va dialogik tarzda tuzilgan tasviriy va hikoya shaklidagi o'qilgan yoki eshitilgan maxsus matnlar mazmunini gapirib berish. <i>Dialogik nutq</i> Mazkur ta'lim bosqichi uchun tanlab olingan o'quv va kundalik hayotga oid mavzularda nutqiy munosabatlarning bir qolipdagi vaziyatlarida tuzilgan suhbatlarda ishtirok etish. So'zlarning ma'nolarini ona tilini ishlatmay, yapon tilida tushuntirishga harakat qilish. Gapirish mahorati va ko'nikmalarini egallashning o'rtacha ko'rsatkichi talabalar tomonidan matn mazmunini mantiqan ifodalash, dialogik nutqda - talabalarning belgilangan mavzular bo'yicha aynan
--	--

suhbat olib borish, dialog orqali qo'yilgan maqsadga erishish, til me'yorlariga rioya qilishdan iborat.

Gapirish mahorati va ko'nikmalari darajasini aniqlash uchun:

1)O'qilgan yoki eshitilgan matnni gapirib berish;
2)Berilgan (o'tilgan) mavzu bo'yicha hikoya tuzish (50-70 so'z hajmida);

3)Berilgan mavzu bo'yicha suhbat tashkil etish (3-5 ta gap).

✍Yozuv

Yapon tili yozuv tizimi va orfografik qoidalari asosida yozma mashqlarni bajarish.

O'quv va kundalik hayotga oid mavzulardagi monologik, dialogo-monologik va dialogik tarzda tuzilgan tasviriy va hikoya shaklida maxsus tuzilgan matnlarni eshitib, yozish. Yozish tezligi bir daqiqada 30 ta harf.

O'tilgan mavzular bo'yicha o'zining yozma fikrini yozish. O'z xatini erkin o'qish.

Yozish mahorati va ko'nikmalarini egallashning o'rtacha ko'rsatkichi yozilgan matnning berilgan mavzuga aynan o'xshashligi hamda til me'yorlariga mos kelishi bilan belgilanadi.

2. Nazariy mavzular.

1. Yapon tilini o'rganishga kirish.

Yapon tilining hozirgi holati, uning til oilasidagi mavqei, geografik tarqalganligi; mamlakat til vaziyatidagi o'rni, sheva va lahjalari haqida umumiy ma'lumot.

Yapon tilining rivojlanish bosqichlari, uning boshqa turdosh tillar bilan munosabati.

Yapon tilini O'zbekiston va xorijiy mamlakatlarda o'rganilishi. Yapon tili bo'yicha asosiy adabiyotlar.

2. Fonetika.

Fonetika predmeti va vazifalari. Fonema va uning variantlari haqida tushuncha. Orfoepiya haqida tushuncha.

Yapon tilidagi unli va undosh tovushlar tavsifi. Ular talaffuzining ona tilidagi tovushlar bilan qiyosi. Bo'g'in tuzilishi. Urg'u ishlatish qoidalari. Yapon tilida intonatsiya(ohang)ning ahamiyati.

Fonologik transkripsiya tizimi.

3. Yozuv tizimi.

Yapon tilning yozuv tizimi haqida umumiy ma'lumotlar. Yapon tili alifbosi. Fonema va ligatura(qo'shaloq harf)larning yozuvda berilishi. Yapon tilida son va tinish belgilarning berilishi.

4.Grammatika.

Grammatika predmeti. Yapon tilining grammatik tuzilishi haqida umumiy ma'lumotlar. Morfologiya va sintaksisning o'zaro nisbati.

Morfologiya.

Ot. Otlarning son kategoriyasi. Artikl va uning funksiyalari.

14. O'zbekistonning xalq maorifi.

15. Pochta, telegraf, telefon.

16. Yaponiya konstitutsiyasi.

17. Yapon xalqining rasm-rusm va marosimlari.

18. Yapon adabiyoti va san'ati.

19. Yaponiya milliy bayramlari

20. Yaponiyaning poytaxti.

21. Shahar bo'ylab sayr. Poezdga sayohat. Samolyotda sayohat.

22. Shahar. Vatanimiz poytaxti.

23. Sport. Sport musobaqalari.

24. Taniqli kishilar hayoti.

25. Transport.

26. Shifokor xuzurida.

27. Xarid, magazinda, bozorda.

28. Xonadon, yotoqxona, xonadon jihozlari.

29. Yil fasllari. Taqvim.

30. Ob-havo.

IV.Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Talaba "Asosiy sharq tili" (Yapon tili) fanidan mustaqil ta'limni tashkil etishda fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi va joriy nazorat sifatida baholanadi:

- uy vazifalari(mashqlar, matnlarni tarjima qilish, yangi so'z va iboralarni yodlash, savollarga javob berish va b.)ni bajarish;

- fanning ayrim mavzularini o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish, o'quv manbalari bilan ishlash;

- ma'lum mavzu bo'yicha referat, slayd-taqdimot tayyorlash;

- badiiy asarlar ustida ishlash;

- test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash;

- ilmiy maqola, tezislar va ma'ruza tayyorlash;

- amaliy mazmundagi nostandart masalalarni yechish va ijodiy ishlash;

- kurs ishini bajarish;

- bitiruv malakaviy ishi uchun materiallar to'plash va boshqalar.

Uyga berilgan vazifalarni bajarish, yangi bilimlarni mustaqil o'rganish, kerakli ma'lumotlarni izlash va ularni topish yo'llarini aniqlash, Internet tarmoqlaridan foydalanib ma'lumotlar to'plash va ilmiy izlanishlar olib borish, ilmiy to'garak doirasida yoki mustaqil ravishda ilmiy manbalardan foydalanib ilmiy maqola (tezis) va ma'ruzalar tayyorlash kabilar talabalarning darsda olgan bilimlarini chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi. Uy vazifalarini tekshirish va baholash amaliy mashg'ulot olib boruvchi o'qituvchi tomonidan, konspektlarni va mavzuni o'zlashtirish

5. O'qilgan matn mazmuni bo'yicha savollar tuzish va ularga javob berish. O'qish ko'nikmalarini o'stirishga qaratilgan mashqlar.

6. O'zlashtirilgan material bo'yicha o'rganilayotgan hamda, yangi matnlarni ovoz chiqarib o'qish va ma'nosini tushinishga qaratilgan mashqlar.

7. Har 100 tadan 5 tasi yangi so'z bo'lgan noma'lum matnni ovoz chiqarmasdan o'qib ma'nosini lug'at yordamida tushuna olishga qaratilgan mashqlar.

8. O'rgatilgan hamma so'z va so'z birikmalarini to'g'ri yoza olishga qaratilgan mashqlar.

9. O'tilgan lug'aviy- grammatik material asosida turli xil yozma ishlar materiallari. Gapirib berish uchun tayyorlangan matnlarni yoza olishga qaratilgan mashqlar.

10. O'tilgan materiallarga yaqin mavzularda insholar yozish.

11. Lug'at boyligi va og'zaki nutq mashg'ulotlari mavzulari. O'zlashtirilgan mavzular bo'yicha suhbatlashish va gapirib berish.

12. Tarkibida 100 ta so'zdan 5-7 tasi notanish so'zni tashkil qilgan ma'no jihatidan tushunarli bo'lgan nutqni eshitib tushina bilish.

13. O'qitilgan va tinglangan matnning mazmunini gapirib berish.

14. Hamma o'rganilgan so'zlarni imlo qoidalariga rioya qilgan holda to'g'ri yoza olish.

Lug'at boyligi va og'zaki nutq mashg'ulotlari mavzulari, talaba 2-bosqich yakunida umuman 2200- 2500 so'z va iboralardan iborat lug'at boyligiga ega bo'lishi kerak. Bundan 1200- 1250 tasi joriy o'quv yilida o'zlashtiriladi. So'z boyligi quyidag (taxminiy) mavzular bilan bog'liq muomalada ko'proq qo'llaniladigan so'z va iboralardan iborat bo'lishi kerak.

Amaliy mashg'ulotlarning taxminiy ro'yxati

1. Bizning institut. Bizning fakultet.
2. Buyuk jug'rofiy kashfiyot.
3. Hayvonot olami. Hayvonot bog'ida.
4. Yaponiya ta'lim tizimi.
5. Koinotning zabt etilishi.
6. Matbuot anjumani.
7. Mening ish kunim.
8. O'zbekiston konstitutsiyasi.
9. O'zbekiston qishloq xo'jaligi.
10. O'zbekiston va Yaponiya o'rtasidagi aloqalar tarixi.
11. O'zbekistonning boshqa mamlakatlar bilan madaniy va iqtisodiy aloqalari.
12. O'zbekistonning ichki va tashqi siyosati.
13. O'zbekistonning milliy bayramlari.

Sifat. Asliy va nisbiy sifatlar. Sifat darajalari, uning yozuvda ifodalanishi va gapda ishlatilishi.

Son. Sanoq va tartib sonlar. Oddiy, murakkab va tarkibli sonlar. Tartib sonlarning yasalishi. Sonlarning otlar bilan moslashuvi. Hisob so'zlar.

Olmosh. Kishilik, o'zlik, so'roq, ko'rsatish, inkor, aniqlovchi, egalik olmoshlari; ularning gapdagi vazifasi.

Fe'l. O'timli va o'timsiz fe'llar. Sodda va qo'shma fe'llar. Fe'l negizlari, shaxs-son qo'shimchalari, fe'l yasovchi old qo'shimchalar. Harakat nomini ifodalovchi fe'l shakllari (infinitiv, sifatdash, ravishdash va b.), ularning yasalishi, ma'nosi va ishlatilishi. Fe'l zamonlari. Mayl, nisbat kategoriyalari. Shaxssiz va shaxsi noma'lum gaplar.

Ravish. O'rin, payt, daraja-miqdor, holat va b. ravishlar.

Yordamchi so'z turkumlari. Predloglar, ko'makchilar, bog'lovchilar, modal so'zlar va hokazo.

Sintaksis.

Gap va iboralar.

Iboralarning turlari va ularning birikish yo'llari.

Darak, so'roq va undov gaplar. Sodda va qo'shma gaplar.

Sodda gap. Sodda gapda so'z tartibi. Gap bo'laklari: ega, kesim (ot va fe'l kesim), to'ldiruvchi (vositali va vositasiz), aniqlovchi (sifatlovchi, nisbiy, kvalifikativ, qaratqichli va h.z.), hol.

Qo'shma gap. Bog'langan va ergashgan qo'shma gaplar. Qo'shma gap tarkibiy qismlarining o'zaro bog'lanishi. To'ldiruvchi, aniqlovchi, payt, sabab, shart, to'siqsiz ergashgan qo'shma gaplar. Ko'chirma va o'zlashma gap.

5. Leksika.

Yapon tilining lug'at boyligi. Tub va o'zlashma so'zlar. Sinonim, omonim va antonim haqida tushuncha. So'z yasalishi. Faol so'z yasovchi qo'shimchalar.

6. Stilistika.

Yapon tili stilistikasi haqida umumiy ma'lumot. Fonetika, grammatika va leksikada adabiy va so'zlashuv tili o'rtasidagi farqliklar. Hurmat ma'nosida ishlatiladigan iboralar.

7. Matnlar mavzusi:

Kundalik hayotga oid mavzular: o'qish, uy, oila, ish kuni, shahar, dam olish, ob-havo, tarjimai hol, mehmonni kutib olish, telefon orqali suhbat.

Mamlakatshunoslikka oid mavzular: o'rganilayotgan mamlakat va uning diqqatga sazovor joylari haqida umumiy ma'lumotlar.

So'zlarning umumiy soni – 1500 ta.

Til o'qitishning o'rta bosqichi:

Til o'qitishning o'rta bosqichi 2 kursdan boshlanadi. Bu muddatda talabalar nutq faoliyatini to'rtta ko'rinishi: o'qish, tinglash, gapirish va

yozish bo'yicha yetarli ko'nikmalarni shakllantirish uchun zarur bo'lgan grammatika va leksika bo'yicha kompleks bilimlarga ega bo'ladilar.

1. Nutq faoliyatini asosiy turlarini egallash bo'yicha talablar:

Ikkinchi bosqichning vazifasi – yapon tili grammatikasi, leksikasi va stilistikasi bilan chuqurroq tanishish, birinchi bosqichda olingan bilimlarni mustahkamlashdan iborat, jumladan:

- yapon tilidan ona tiliga va ona tilidan yapon tiliga izchil tarjima qilish;
- yapon tilidan ona tiliga yozma tarjima qilish;
- uncha murakkab bo'lmagan ijtimoiy-siyosiy mazmundagi matnlarni lug'at yordamida ona tilidan yapon tiliga yozma tarjima qilish.

О'qish.

Ovoz chiqarmay o'qib, matn mazmunini tushunish, uning komponentlari o'rtasidagi bog'liqlikni anglash.

Ikkinchi kurs yakunida talabalar yapon tilidagi tub va o'zlashma so'zlar tarkibi, so'zlashuv tili xususiyatlari hamda notanish so'zlarni taxminiy ma'nolarini aniqlash ko'nikmalariga ega bo'lib, quyidagilarni bilishlari kerak:

- yapon tilidagi matnlarni to'g'ri ohangda ravon va xatosiz o'qish;
- yapon tilida uncha murakkab bo'lmagan ijtimoiy-siyosiy va badiiy matnlarni mustaqil o'qiy olish.

Matnlar tuzilishi:

- monologik, dialogik-monologik va dialogik tarzda maxsus tuzilgan syujetli va tavsifiy matnlar;
- soddalashtirilgan badiiy adabiyot asarlari (soddalashtirish darajasi – asarning asosiy mazmuni sharhi);
- nutqning ilmiy uslubi xususiyatlarini inobatga olib umumkasbiy fanlar bo'yicha maxsus tuzilgan va soddalashtirilgan matnlar;

Matnlar 20% notanish til birliklarini qamrab olgan bo'lishi kerak. Ushbu holatda:

- ularning ma'nolarini ma'lum bir tayanch tushunchalar orqali (kontekst, mazkur til birikmasining sintaktik vazifasidan kelib chiqib va h.z.) chiqarish;
- birinchi o'qishda ularning ma'nolariga ahamiyat bermaslik;
- ularning ma'nolarini lug'at orqali aniqlash vazifalari amalga oshiriladi.

O'qish mahorati va ko'nikmalarini egallashning o'rtacha ko'rsatkichi matnni to'liq, aniq va chuqur tushunish, tovushlarni to'g'ri talaffuz etish, matnning mantiqiy tuzilmasini aniqlash darajasidan iborat. O'qish tezligi bir daqiqada 80-90 ta so'z.

O'qish ko'nikma va mahorati shakllanganligi darajasini aniqlash uchun 300-400 so'zdan iborat matnni o'qish taklif etiladi. Matn bilan ishlashga matnni o'qish, uni gapirib berish, savollarga javob berish kiradi.

– yapon tilidagi zamonaviy badiiy adabiyot asarlarini mustaqil o'qish;

- yapon tilining so'zlashuv til elementlari mavjud o'rtacha qiyinlikdagi matnlarni o'qish va tarjima qilish;
- yapon tilining so'zlashuv til elementlari mavjud adabiy tildagi og'zaki nutqni tushunish;
- yapon tili egalari bilan suhbat olib borish malakalariga ega bo'lishi kerak.

2. Nazariy mavzular:

Yapon tili amaliy grammatikasi, leksikasi, semantikasi va stilistikasi bo'yicha barcha ma'lumotlarni umimlashtirish va qaytarish;

Yapon tili so'z boyligining boshqa tillar bilan leksik tafovutlari;

Yapon tili so'zlashuv tilining ayrim fonetik va grammatik xususiyatlari.

3. Matnlarning mavzusi

Yaponiyaning maishiy hayoti, madaniyati va urf-odatlar. Yaponiya madaniyati tarixi.

Matbuot materiallari asosida dunyoda, sharq mamlakatlarida, Yaponiyada va O'zbekistonda ro'y berayotgan siyosiy voqealar sharhi.

Badiiy adabiyot va folklor: Yaponiya adiblarining prozaik va dramaturgik asarlari, yapon tilidagi so'zlashuv tili uslubidagi folklor matnlar.

Umumiy so'z boyligi hajmi: 5000 ta.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Mashg'ulotlar multimedia vositalari bilan jihozlangan auditoriyada akadem guruhlar oqimi uchun o'tiladi.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia vositalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akadem guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi, "Keys-stady" texnologiyasi ishlatiladi, keyslar mazmuni o'qituvchi tomonidan belgilanadi.

Ko'rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi.

Quyidagi mashq turlari tavsiya etiladi:

1. Ma'lum lug'aviy va grammatik material hajmida muallim nutqini tushinishga qaratilgan mashqlar.
2. O'tilgan darslar mavzulari bo'yicha og'zaki ma'lumot bera olishga qaratilgan mashqlar.
3. Eshirilgan matn mazmuni bo'yicha savol-javob qilish va gapirib berishga qaratilgan mashqlar.
4. Suratlarini og'zaki tasvirlay olish, ular asosida hikoyalar tuzishga qaratilgan mashqlar.

So'zlashuv tili bilan adabiy til o'rtasidagi morfologik tafovutlarni tizimga keltirish.

Yapon tili so'zlashuv uslubining sintaktik xususiyatlari: iboralar, sodda va qo'shma gaplarning tuzilish xususiyatlari.

Yapon tili leksikasini stilistik differensiallash: xolis, kitobiy, og'zaki va so'zlashuv tiliga xos uslublar, stilistik sinonimiya.

Yapon tilidagi ot, sifat, fe'l so'z turkumlariga kiruvchi ayrim ko'p ma'noli so'zlar semantikasi.

Yapon tilidagi frazeologik birliklarning asosiy turlari: ismiy va fe'liy frazeologizmlar, frazeologizm-gaplar, maqol va matallar. So'zlashuv, matbuot, rasmiy hujjatlar va epistolyar (maktublarga xos) uslubdagi ayrim nutq qoliplari.

Yapon tilining turdosh tillar bilan asosiy fonetik tafovutlari: fonotizim va fonemalarning fonetik ishlatilishidagi tafovutlar, fonemalarning o'xshashligining umumiy va xususiy qonuniyatlari.

Yapon tilining turdosh tillar bilan asosiy grammatik (morfologik va sintaktik) tafovutlari: morfologik shakllar va sintaktik tarkibotlar, ularning mavjudligi yoki yo'qligining til xususiyatiga ta'siri.

Yapon tilining turdosh tillar bilan ayrim leksik tafovutlari.

3. Matnlar mavzusi

Yaponiyaning maishiy hayoti, madaniyati va urf-odatlar. Yaponiyaning asosiy shaharlari va viloyatlari haqida ma'lumot.

Sport; teatr va kino; ko'rgazmalar, diqqatga sazovor joylarga tashrif buyurish; samolyotda safar qilish.

O'zbekiston va Yaponiya hamda mintaqadagi kundalik voqealar (matbuot materiallari asosida).

Badiiy adabiyot va folklor: Yaponiyadagi hozirgi zamon yozuvchilarining o'rtacha qiyinchilikdagi hikoyalari, so'zlashuv tili uslubidagi folklorga oid prozaik matnlar; Yaponiya yozuvchilarining qiyin bo'lmagan prozaik asarlari.

So'zlarning umumiy hajmi – 4000 ta.

Til o'rganishning to'rtinchi bosqichi:

Maqsad:

4-kursda til o'rgatishning asosiy maqsadi – yapon tilining grammatikasi, leksikasi va stilistikasi bo'yicha olingan bilimlarni mustahkamlash, shuningdek, yapon tili leksikasi bilan tanishishni davom ettirish, og'zaki nutq ko'nikmalarini takomillashtirish.

4-kurs yakunida talaba:

- erkin va tanish mavzularda yapon tilida muloqot olib borish;
- ikki tomonlama tarjima qila olish (sinxron tarjima)
- yapon tilida siyosiy, iqtisodiy va madaniy mavzularda doklad qilish;
- matbuot xabarlarini ona tilidan yapon tiliga tarjima qilish;

Matn bilan ishlash vaqtiga matn mazmunini tushunish uchun zarur bo'lgan notanish so'zlarni lug'atdan topish vaqti ham kiradi.

• Tinglash:

monologik, dialogo-monologik va dialogik tarzda bildirilgan og'zaki mulohazalarning umumiy ma'nosini hamda ular tarkibidagi iboralarining o'zaro bog'liqlik holatlarini eshitib tushunish.

Eshittiriladigan matnlar xususiyati:

– monologik, dialogo-monologik va dialogik tarzda tuzilgan syujetli yoki tavsifiy xarakterdagi maxsus tuzilgan matnlar;

– soddalashtirilgan badiiy adabiyot asarlari (soddalashtirish darajasi – asarning asosiy mazmuni sharhi);

– nutqning ilmiy uslubi xususiyatlarini inobatga olib, umumkasbiy fanlar bo'yicha maxsus tuzilgan va soddalashtirilgan matnlar;

Matnlar 5%gacha notanish til birliklarini qamrab olgan bo'lishi kerak, ularning ma'nolarini ma'lum bir tayanch tushunchalar orqali chiqarish yoki ularning ma'nolariga ahamiyat bermaslik (matnning asosiy mazmunini aytib berishga xalaqit bermasa) mumkin bo'ladi.

Eshitilayotgan nutqning tezligi matn xususiyatidan kelib chiqib bir daqiqada 50-60 so'zdan iborat bo'lishi kerak. Bu bosqichda matnni ikki marta eshitishga ruxsat beriladi.

Tinglash mahorati va ko'nikmalarini egallashning o'rtacha ko'rsatkichi matnni to'liq, aniq va chuqur tushunishdan iborat.

Tinglash ko'nikmalarining shakllanganlik darajasini aniqlash uchun:

1. bevosita muloqot orqali beriladigan matn (hajmi 1-1,5 bet);
2. radio yoki fonoyozuv orqali eshitiladigan matn (hajmi 0,5 bet) tanlanadi.

Talabalarning audiomatnlar mazmunini tushunganligi matnni gapirib berish, savol-javob qilish orqali aniqlanadi.

• Gapirish:

Monologik nutq:

O'qish va tinglash uchun maxsus tanlangan matnlarni o'qib yoki eshitib, uning mazmuni va asosiy g'oyalarini ona tili va so'ngra yapon tilida so'zlab berish kerak.

Talaba o'tilgan mavzular bo'yicha o'z mulohazalarini mustaqil bayon eta olishi; kundalik hayot hamda ijtimoiy-siyosiy mavzularda qisqa axborotlar tayyorlashi; matn stilistikasini aniq bilishi, o'tilgan mavzular doirasida tilning adabiy hamda og'zaki shakllarida fikrlar bildirish olishi kerak.

Monologik nutq ko'nikmalari va mahoratiga ega ekanligining obyektiv ko'rsatkichi:

1) *matn mazmunini gapirib berishda:* matn mazmuniga mosligi, uning mazmunini to'liq aytib berish yoki berilgan savollarga matndagi turg'un birliklarni qo'llagan holda javob berish; matn g'oyasini aynan

shakllantirib berish; mantiqiy bayon etish; til me'yorlariga mos kelish, nutq tezligi.

2) *mavzu bo'yicha shaxsiy axborotini tayyorlashda*: axborotning mavzuga mosligi; mavzuni to'liq yoritib berishi; mulohazalarining biron bir maqsadga yo'naltirilganligi;

3) axborotning mantiqiy tarkibi, til vositalaridan erkin foydalanish darajasi va undan aynan foydalanish; til me'yorlariga mos kelishi; nutq tezligi.

Dialogik nutq

Dialogning turli variantlaridan (surishtiriladigan dialog, fikr yoki taassurotlar bilan almashish bo'yicha dialog, dialog-suhbat) foydalangan holda o'quv va kundalik hayot mavzulariga oid suhbatlarda ishtirok etish.

Dialogik nutq ko'nikmalari va mahoratini qoniqarli egallaganlik darajasi: talabaning nutqi berilgan mavzuga mos bo'lishi, dialogdan qo'yilgan maqsadga erishilishi, dialogda mantiqiy bog'liqlik mavjudligi, suhbatdoshini tushunish darajasi, muloqotda ahamiyatga ega bo'lmagan til xususiyatlariga xos xatoliklarga yo'l qo'yilishi, nutq tezligi.

Talabalarning ushbu bosqichdagi nutqiy tezligi bir daqiqada 40-45 so'zdan iborat.

Gapirishning ko'nikma va mahorati shakllanganligini aniqlash darajasi: o'qilgan yoki eshitilgan matnni gapirib berish; savollarga javob berishda matnning umumiy mazmunidan kelib chiqib, uning ayrim bo'laklarining asosiy mazmunini aytib berish; yil davomida o'tilgan mavzular yordamida o'zining axborotini tayyorlash (axborot hajmi: 200-300 ta so'z).

Yozuv

O'qish yoki eshitish uchun mo'ljallangan matnni o'qib yoki eshitib, uning xususiyatidan kelib chiqqan holda yozma reja yoki konspekt tuzish.

O'qish yoki eshitish uchun mo'ljallangan matnni o'qib yoki eshitib, uning xususiyatidan kelib chiqqan holda uni yozma bayon etish.

Tanish mavzu bo'yicha hikoya yozish.

Yozuv bo'yicha yetarli darajada ko'nikma va mahorat shakllanganligini aniqlash belgisi:

1. *reja (konspekt) tuzishda*: reja bandlarining matn mazmuniga mosligi; konspektida matnning asosiy mazmunini ochib berganligi; reja bandlari, matndagi asosiy holatlarni to'g'ri shakllantirish;

2. *matnni bayon etishda*: bayonning matn mazmuniga mosligi; matnning asosiy mazmunini to'liq bayon etish; ushbu bosqichda yapon tili ko'nikmalaridan mustaqil foydalanish; til tizimi va me'yorlariga rioya qilish;

3. *tanish mavzu bo'yicha hikoya yozish*: talaba mulohazalarining mavzuga mosligi; mavzuning to'liq yoritilishi; mulohazalarda aniq mantiqiy tizimning mavjudligi; til materiallaridan erkin foydalanish darajasi; hikoyada keltirilgan til vositalarining til me'yorlariga mos kelishi.

davomida o'tilgan mavzular bo'yicha dialog-monolog tarzida bayon etish (bayon hajmi 300-400 ta so'z).

Yozuv.

Mutaxassislik yoki umumgumanitar sikldagi fanlar bo'yicha o'quv ma'ruzasini eshitib, yoza olish (konspekt qilish).

Mutaxassislik yoki ijtimoiy-siyosiy xarakterdagi matnlar uchun sodda va murakkab reja tuzish, shuningdek, qisqa va mukammal konspekt yoza olish;

O'tilgan mavzu bo'yicha yozma bayon tuzish yoki o'qilgan yoki eshitilgan matnni tahlil qilish, baholash, xulosalar berish;

Yozuv ko'nikma va mahoratini egallaganligining obyektiv ko'rsatkichi:

a) *o'quv ma'ruzasini konspekt qilishda*: konspektning ma'ruzaning asosiy mazmuniga mos kelishi; konspektida ma'ruzaning asosiy mazmunining aks etganligi; bayonning mantiqiyliigi, til me'yorlariga mos kelishi;

b) *reja tuzishda*: kichik mavzularning izchil va o'zaro bog'liqligining rejada aynan aks etishi;

c) *yoza matnni konspekt qilishda*: reja bandlari bilan konspekt bo'limlarining mos kelishi; umumiy va xususiy holatlarning namoyon etilganligi; matnni siqishtirishning turli vositalarini qo'llash; so'z va iboralarni boshqa obrazli so'zlar bilan ifodalash, ayrim so'zlarni qisqartirib yozishning grammatik va leksik uslublarini qo'llash orqali matndagi muhim xabarlarini umumlashtirish; bayonning mantiqiyliigi va o'zaro bog'liqligi; til me'yorlariga mos kelishi; to'liq konspekt yozishda birlamchi matnni 1/2 hajmga qisqartirish va qisqa konspekt yozishda uni 1/4 hajmga qisqartirish;

d) *shaxsiy axborotini tuzishda*: mavzuga mosligi; mavzuning to'liq ochib berilganligi; shaxsiy fikrini ifodalashda namoyon bo'ladigan maqsadga yo'naltirilganligi; bayonning semantik tuzilishi, yozma muloqot shartlariga mos keluvchi leksik-grammatik vositalardan foydalanganlik.

Yozuv ko'nikma va mahoratining shakllanganligini aniqlash uchun: o'qituvchi tomonidan mutaxassislik yoki umumgumanitar mavzularda o'qilgan ma'ruzalarni yozish; ma'ruza matni tarkibida 3% notanish so'zlarning mavjud bo'lishi, matn hajmi 2-3 bet, eshittirish tezligi bir daqiqada 50 ta so'z, eshittirish darajasi bir marotaba.

Sodda va murakkab reja tuzish; mutaxassislik yoki ijtimoiy-siyosiy xarakterdagi bosma matnning qisqa va to'liq konspekti; matn tarkibida 5% gacha notanish so'zlar bo'lishi; mutaxassislik bo'yicha matn hajmi 2-3 bet, ijtimoiy-siyosiy matn hajmi 3-4 bet. Berilgan mavzu bo'yicha bayon (insho) yozish 2-3 bet.

2. Nazariy mavzular.

Yapon tili grammatikasining barcha bo'limlari haqidagi ma'lumotlarni bir tizimga keltirish.

- belgilangan mavzu bo'yicha yapon tilida axborot berishi yoki doklad qilishi;
- o'tilgan mavzular bo'yicha og'zaki tarjima qilishi;
- OAV matnlarini lug'at yordamida ona tilidan yapon tiliga yoki yapon tilidan ona tiliga tarjima qilishi;
- yapon tilida o'qigan yoki eshitgan matnini ona tilida yozma va og'zaki bayon qilishi;
- ona tilida o'qigan matnini yapon tilida og'zaki bayon etish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Shuningdek, o'qish yoki eshitish uchun tayyorlangan matnni mazmunini gapirib berishi; mazkur matnni tahlil qilishi, baho berishi, xulosalar chiqarishi va o'z mulohazalarini bayon eta olishi kerak.

Monologik nutq ko'nikma va mahoratini qoniqarli egallaganlik darajasi:

a) *mutaxassislikka oid matn yoki publitsistik uslubdagi matnni ifoda etishda*: talabani nutqiy bayonining matn mazmuniga mos kelishi; matnning asosiy mazmunini to'liq bayon etishi; bayonning mantiqiyliigi va o'zaro bog'liqligi; til me'yorlariga mos kelishi; nutq tezligi;

b) *badiiy matnlarni talqin etishda*: matn g'oyasini ta'riflash, matn qahramonlari, hodisalari va g'oyasiga o'z munosabatini bildirish; bayonning mantiqiyliigi, til tizimi va me'yorlariga mosligi; nutq tezligi;

c) *matn bo'yicha o'z axborotini tayyorlash*: mavzuni to'liq bayon etish; axborot berishda o'zining shaxsiy fikri orqali maqsadga yo'naltira olishi; axborotning mantiqiy tuzilganligi, til materiallaridan erkin foydalanish va uni aynan ishlata olishi; til me'yorlariga mos kelishi, nutq tezligi.

Dialogik nutq.

Maishiy hayot, mamlakatshunoslik, ijtimoiy-siyosiy va ilmiy mavzularda dialogning turli shakllaridan foydalanib, ishtirok eta olish (dialog savol-javob; dialog-fikr, taassurot almashish; dialog-suhbat):

- maishiy hayot, ijtimoiy-siyosiy xarakterdagi berilgan mavzu bo'yicha yapon tilida mukammal suhbat olib borish;
- til sohiblari bilan oddiy mavzularda suhbat olib borish.

Dialogik nutq ko'nikmalari va mahoratini qoniqarli egallaganligining obyektiv ko'rsatkichi: talaba nutq muomalasining berilgan vaziyatga mos kelishi; dialog maqsadiga erishish, dialog turiga qarab, dialog olib borishning turli uslublaridan foydalana olishi; ahamiyatga ega bo'lmagan tilga xos kommunikativ xatolarning yo'qligi, nutq tezligi.

Talabalarining ushbu ta'lim bosqichidagi nutq tezligi bir daqiqada 50-60 ta so'z. Gapirish ko'nikmalari va mahorati shakllanganlik darajasini aniqlash uchun o'qilgan matnni asosiy g'oyasini ajratib, uni isbotlab, qisqacha gapirib berish; matnda ko'tarilgan muammolar hamda yil

Yozuv ko'nikma va mahoratiga erishganlik darajasi matn bo'yicha reja (konspekt) tuzish, matnni yoddan yozib berish, tanish mavzu bo'yicha hikoya tuzish orqali aniqlanadi.

2. Nazariy mavzular.

Fonetika va yozuv.

Tub va o'zlashma so'z hamda iboralarning yozilishi, ularning talaffuzi xususiyatlari. Boshqa tillardan o'zlashgan so'zlarning fonetik xususiyatlari, talaffuzining yapon tiliga moslashganligi.

Grammatika.

Boshqa tillardan o'zlashgan so'z va iboralarning grammatik xususiyatlari, ularning yapon tili qoidalariga moslashganlik darajasi.

Kam qo'llaniladigan hamda iste'moldan chiqqan fe'l shakllari. Fe'llarning orttirma nisbati. Sifatdosh va ravishdoshlar. Ona tilidagi sifatdoshli va ravishdoshli birikmalarining yapon tiliga tarjimasi.

Yordamchi so'z turkumlari haqidagi ma'lumotlarni bir tizimga keltirish.

Qo'shma gap turlari. Bog'langan va ergashgan qo'shma gaplar haqidagi ma'lumotlarni bir tizimga keltirish.

Gapning aktual bo'linishi.

Leksika i frazeologiya

Yapon tili leksikasi etimologiyasi. Boshqa tillardan o'zlashgan so'zlar xususiyatlari.

Tub so'zlarning yasaliishi: affiksatsiya, yarim affiksatsiya, so'zlarning o'zaro qo'shilishi, transpozitsiya. Nisbiy sifatlar, kasb hunar nomlari, zamon va makon otlari, mavhum va kichraytirish otlari, fe'ldan yasalgan ot va sifatlar, orttirma fe'llar va ravishlarning so'z yasovchi qo'shimchalar orqali yasaliish yo'llari. Ot, sifat, ravish, fe'llarning old qo'shimchalar yordamida yasaliishi. Ot, sifat, fe'l negizlarining o'zaro qo'shilishi orqali yasalgan so'zlar. Juft so'zlar. So'zlarning takrorlanishi. Yasama fe'llarning ot kategoriyasiga o'tishi. Ona tilidagi ot, sifat, ravishlarning yapon tiliga tarjimasi xususiyatlari. Boshqa tillardan o'zlashgan so'zlarning grammatik xususiyatlari. Yapon tilida ism va familiyalarning berilishi.

Diniy iboralar. Hikoyaning boshlanishi va nihoyasida ishlatiladigan turg'un tarkibotlar.

Stilistika

Adabiy tildagi ayrim tovushlar talaffuziningnutqda farqlanishi: umumiy va xususiy qoidalar; ba'zi so'zlarning og'zaki nutqda talaffuz qilinishi xususiyatlari.

So'zlashuv tilidagi grammatik uslublarning adabiy tildan farqlanishi. Ot, sifat, fe'llarning stilistik maqbul shakllarini tanlash; so'zlashuv til sintaksisining ayrim xususiyatlari.

So'zlarning stilistik tabaqalanishi; stilistik sinonimlar, barcha tanish leksikaning stilistik xarakteristikasi.

3. Matnlar mavzusi:

Mamlakatshunoslik va ijtimoiy siyosiy mavzular: tabiiy geografiya, aholi, ma'muriy bo'linmalar; Yaponiyaning tabiiy boyliklari va iqtisodiyoti; Yaponiyaning qisqacha tarixi; O'zbekiston va Yaponiyada ro'y berayotgan kundalik voqea-hodisalar.

Kundalik hayotga oid mavzular: kiyim-kechak, bozor va xarid; transport, tibbiy xizmat.

Badiiy adabiyot va folklor: yapon tili yozuvchilarining kichik hajmdagi hikoyalari, ertak va masallar.

So'zlarning umumiy hajmi: 3000 ta.

Yuqori (yakuniy) bosqich.

Ta'limning uchinchi bosqichi.

Til o'qitishning yuqori bosqichi 3-kursda boshlanib, 4-kursda davom ettiriladi.

1. Nutq faoliyatining asosiy turlarini egallash uchun talablar

Til o'rganishning uchinchi yilida qo'yiladigan maqsad grammatika, leksika va, ayniqsa, yapon tili stilistikasi hisoblanadi. Shuningdek, ushbu bosqichda yapon tili boshqa tillar bilan qiyoslanib, uning o'ziga xos xususiyatlari aniqlanadi.

□ O'qish.

Ovoz chiqarmay o'qish orqali matnning umumiy mazmuni ("tanishuv o'qish" yoki "umumiy mazmunni qamrab oluvchi o'qish" elementlari) yoki uning ayrim bo'laklari, ayrim holat va vaziyatlar hamda ular orasidagi munosabatlarni ("o'rganib o'qish" elementlari) tushuna olishi; zamonaviy yozuvchilarning badiiy asarlarini; uncha katta bo'lmagan adabiy matnlarni yapon tilida o'qish va taxminan mazmunini tushunish.

Matnlar xususiyati:

1. mamlakatshunoslik mavzusiga oid tavsifiy va hikoya uslubidagi soddalashtirilgan matnlar;

2. o'quv badiiy matnlar (soddalashtirish darajasi: o'rtacha);

3. Mutaxassislikka oid hamda ijtimoiy siyosiy xarakterdagi soddalashtirilgan va maxsus tanlab olinib, soddalashtirilmagan matnlar (ilmiy ommabop, umumkasbiy va ixtisoslik fanlari bo'yicha ilmiy matnlar).

Matnlarda 10%gacha notanish til birliklari bo'ladi. Ushbu holatda:

- ularning ma'nolarini tayanch so'z va iboralar (kontekst, mazkur til birikmasining sintaktik vazifasi) orqali aniqlash;

- matn o'qiyotganda ularning ma'nosiga ahamiyat bermaslik;

- ma'nolarini lug'at yordamida aniqlamay, o'qilayotgan matn mazmunini tushunmaslik vaziyatlari yuzaga keladi.

O'qish ko'nikmalariga qoniqarli ega bo'lganlikning ko'rsatkichi: matn mazmunini to'liq, aniq va chuqur tushunish; matnning tashkiliy mazmunini tuzilishini aynan tushunganligi; o'qish tezligi.

"O'rganib o'qish" bosqichida matn o'qish tezligi bir daqiqada 50-60 ta so'z. Tanishib o'qish uchun matn o'qish tezligini aniqlashda, notanish so'zlarni lug'atdan qidirib topish vaqti ham kiradi (1 ta so'zga 1 daqiqa hisobidan).

O'qish mahorati va ko'nikmalari shakllanganligini aniqlash uchun mutaxassislikka oid, ijtimoiy siyosiy xarakterdagi, shu jumladan, gazeta materiallari, badiiy matnlar, mamlakatshunoslikka oid matnlar tavsiya etiladi. Matn hajmi va o'qish muddati matn xususiyati, uni chuqur anglab yetishga qarab belgilanadi (1 betdan 3-4 betgacha).

◆ Tinglash.

Monologik, dialogo-monologik va dialogik tarzda bildirilgan og'zaki mulohazalarning umumiy ma'nosini hamda ular tarkibidagi iboralarning o'zaro bog'liqlik holatlarini eshitib tushunish; uncha qiyin bo'lmagan yapon tilining adabiy shaklidagi matnlarni tushunish.

Eshittiriladigan matnlar xususiyati:

1. mutaxassislik yoki ijtimoiy-siyosiy xarakterdagi tavsifiy ifodaning elementlarini qamrab olgan tushuntirish uslubidagi matn-monolog;

2. mamlakatshunoslikka oid soddalashtirilgan matn-xabarlar;

3. o'quv badiiy matnlar;

4. radio-matnlar.

Matnlar 5% notanish til vositalarini qamrab olgan bo'lishi, bir tomondan, ular matnning umumiy mazmunini tushunishga xalaqit bermasligi, ikkinchi tomonidan, ularning mazmunini tayanch so'z va iboralar orqali bilib olish imkonini yaratishi kerak.

Matnning xususiyati va uni tushunish uchun qo'yilayotgan talabga ko'ra tinglanayotgan matnning tezligi bir daqiqada 60-80 ta so'z bo'lishi mumkin. Matn bir martoba eshittiriladi.

Tinglash bosqichini qoniqarli egallaganlik darajasi matnni to'liq, aniq va chuqur tushunganligi bilan belgilanadi.

Tinglash bosqichi ko'nikmalari va mahoratini egallaganlik darajasi:

1) mutaxassislikka oid yoki umumgumanitar fanlar bo'yicha dars ma'ruzasi tayyorlash (hajmi – 2-3 bet);

2) radio yoki fono yozuv orqali eshittiriladigan matn (hajmi – 0,5 - 1 bet).

Ma'ruzachi tomonidan dars ma'ruzasining umumiy mazmuni bo'yicha qilinadigan savol-javoblar yoki yozilgan konspekt orqali matnni tushunganlik darajasi aniqlanadi.

◆ Gapirish.

Monologik nutq.

3-kurs yakunida talaba, yapon tilining adabiy tildan grammatik va leksik farqli tomonlari, belgilangan vaziyatda zarur nutq uslubini qo'llash ko'nikmasiga ega bo'lishi, shuningdek, mazkur tilning qardosh tillaridan farqli tomonlari haqida tasavvurga ega bo'lgan holda: